Ч. 16 (12.965). Львів, неділя 24. січня 1932. Pocztowa opłata [illegible] Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 6·00 зол.
Чвертьрічно 14·00 „
Піврічно 28·00 „
Річно 48·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і вемер. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Чеський посол про свою подорож до СРСР.

(Кореспонденція з Праги.)

Знаний в українських кругах чеський посол до парляменту інж. Я. Нечас, як відомо, подорожував осінню 1931 року по Росії та Україні.

Цими днями він ділився своїми враженнями з подорожі на сходинах „Товариського Клюбу" чеської соціял-демократичної партії в Празі.

Посол Нечас добре знає мови українську та російську, знає життя і побут у б. Росії ще з часів передвоєнних. У своєму рефераті він зазначив, що психольогію українського селянина він краще розуміє, як наприклад, чеського, бо довго жив на Україні. Тому він міг лекше, ніж хто інший з чужинців побачити сучасне життя в СРСР, міг лекше оцінити те, що бачив і чув у державі Сталіна.

Пос. Нечас не ховає свого здивування перед великим розмахом індустріялізації, яку переводить комуністична партія на Україні та в Росії. Як інжинір фахівець він переконався, що багато фабрик у СРСР збудували по зразкам наймодерніших західньо-европейських та американських підприємств. Виробництво подекуди теж ведеться добре, хоч загально бракує кваліфікованих робітників та фахово-технічних сил.

Перешкодою індустріялізації є культурна відсталість населення. Чого найбільше потребує СРСР — це школи й учителів. Учителів не вистарчає, бракує інжинірів. Тому серед технічного персоналу велику ролю грають чужинці — американці й німці, яким більшовицька держава дуже добре платить.

Якже живеться робітникам і селянам в сучасний момент у СРСР?

Пос. Нечас зазначує, що *розподіл* споживчих предметів орґанізований дуже погано. Бракує їжі, особливож помітна велика недостача в мешканнях; немає мила, люди ходять обідрані. Нечас є того погляду, що *чеський робітник* у тих умовинах, які є в СРСР, не видержав би і напевно утік би домів.

Нечас провідав також села, в яких придивлявся колективізації. Загально кажучи, він бачив у досягненнях колективізації поступ, щодо техніки й обробітки землі. Опріч того бачив і селян-осібняків, які не хочуть іти до колективів.

По селах бачив велику зміну в побуті, так само і по містах. Насамперед помітний великий занепад усіх релігій і релігійности в масах народу, особливож поміж молоддю. Нечас побачив, що більшовицька школа переробила психольогію молоді до непізнання, бо тільки комуністичні погляди вважають там за останнє слово науки. На західну Европу та молодь, що ніколи не бачила іншого світу окрім більшовицького, дивиться *згорда*, як на країну відсталу, реакційну. Нечасові, який розповідав цим молодим людям про умовини життя робітників і селян у ЧСР, ніхто не хотів вірити, думаючи, що він каже неправду, як „соціял-фашист".

Ця молодь фанатично вірить у „пятирічку" і готова на всякі жертви для виконання плянів комуністичної партії.

Розуміється, що старші люди дивляться на більшовицький режім інакше, але не вони кермують життям; так, як Муссоліні в Італії, так само комуністи СРСР висувають на перший плян *молодих людей*, дають їм широку ініціятиву і цим притягають їх до себе.

Деякі спостереження Нечаса дуже повчаючі, і над ними слід спинитися. Він, наприклад, помітив серед молоді нерозуміння інституту *приватної власности*. Молодь по містах не може собі уявити, як це той чи інший будинок може бути власністю одної людини. Судових процесів за власність дуже мало, а тому в СРСР адвокати — майже непотрібні.

Посол Нечас придивився до національної політики більшовицької партії. На його думку, СРСР давно уже розпався би на національні держави, колиб комуністична партія не повела своєї особливої політики в національній справі, що виявляється в уступках культурним потребам народів СРСР.

Проповідуючи ту саму комуністичну ідею у мовах всіх народів СРСР, *більшовицька* партія зцентралізувала інтелігенцію неросійських народів, а молодь повела в значній мірі за собою.

Тим не менше Нечас міг помітити деяке суперництво й заздрість між Москвою й Харковом. Нечас тої думки, що від того, як складуться відносини між Україною та Росією, залежить доля цілого Сходу Европи.

Нечас не вірить у те, щоби більшовикам удалося виконати їх пляни вповні. Але вважає, що коли там зроблять бодай половину того, що собі намітили, то й це буде великий успіх.

Посол Нечас рішучий прихильник визнання СРСР де юре, бо, як відомо, Чехословаччина ще не ввійшла в нормальні дипльоматичні взаємини з Радянським Союзом.

Неунормовані відносини між цими державами перешкоджають, думає Нечас, поширенню економічних звязків ЧСР з СРСР і тому кращі позиції там уже захопили інші держави.

Нечас порівнює значіння більшовицького режіму для Росії з реформами царя Петра Першого у 18 столітті. Як той свого часу хотів европеїзувати російську державу *технічно*, лишаючи деспотичну форму влади так і більшовики хочуть за всяку ціну „догнати й перегнати" Европу. Петро І. поміщав копистною тільки горішні верстви суспільности, але більшовики перевернули всю масу людности на території від Петербурга до Владивостока.

Х. К.

Загроза масових рухів на Шлеську.

ЕКОНОМІЧНІ ВИМОГИ І СОЦІЯЛЬНІ НЕБЕЗПЕКИ.

(Льокавт у кожному промислі. — Робітництво бунтується. — Конґрес залогових рад. — Катастрофа на словах чи на ділі? — Трівожні настрої.)

Гор. Шлеськ — цей філяр заграничної торговлі Польщі та її матеріяльного богацтва, — переживає від деякого часу ситуацію, яку мало назвати важкою. До цього причинилась не тільки сучасна деконюнктура, що панує врештою у цілому світі, але теж чимало і нерозважна господарка провідних орґанів великого промислу. Їхня коротковорість і розтратність.

Які розміри приймуть події, що вже тепер богаті в ґрізні симптоми, не легко сказати. Фактом є, що те, що переживає Шлеськ і суміжний йому басейн Домброви, має характер *масових соціяльних рухів*, яких змістом є боротьба за заробітки, спричинена наслідками кризи. До цієї боротьби обі сторони, себто промисловці і робітники, готовляться завзято та проголошують свою неуступчивість. Одні погрожують льокавтом, а інші ґенеральним штрайком.

Промисловці Г. Шлеська погрозу свою вже виконали. Вони видали 16. ц. м. комунікати, в яких *усім залогам* як по копальнях так і по гутах *виповіли службу на 31. січня ц. р., заповідаючи одночасно від 1. лютого зниженку платень, вуглекопам на 21, а гутникам на 25 відсотків.*

Робітничі маси стрінули це, очевидно, як провокацію, бо комунікати ці йдуть у розріз із обовязуючими на Шлеську демобілізаційними приписами, а тим самим ломлять закон, що досі був респектований як великий привілей робітництва. І хоч уже від довшого часу можна було чекати поважних редукцій робітників і їхніх платень, хоч щораз частішими т. зв. „свентувками" та „турнусовими відпустками", *обмеженими* виплатами заробітків, заходами в демобілізаційного комісаря за позволенням на редукцію залог, просьбами за судовий нагляд і т. ін. хлібодавці старались підкреслити важкий стан вугляного та гутничого промислу, то всеж згаданий вище радикальний та самовільний крок промисловців був несподіванкою навіть для песимістів.

У неділю 17. ц. м. відбувся в Катовицях конґрес залогових рад Гор. Шлеська, на якому запротестовано проти змісту комунікатів, себто проти масового виповідження праці з кінцем січня і редукцій заробітків та *проголошено гостру боротьбу робітництва*. Конґрес зажадав *постепенного усусільнення варстатів праці* (копалень і гут), *контролі держави над продукцією і політикою цін* та поширення прав демобілізаційного комісаря. Він висказався теж рішучо проти небувалої висоти директорських платень, підкреслюючи круглими цифрами несправедливу диспропорцію між винагородою капітанів промислу і рядовим робітництвом. Диспропорція ця дійсно поражаюча, бо 170 директорів дістає місячне 1,700 тисяч зол. (тобто 10.000 на голову), а 100 тисяч робітників тільки 20 міліонів (тобто 200 зол. на голову). Королівське винагороджування проводу в час, коли маси робітників мусять вдоволятися нужденним заробітком, а чимало з них живуть у проголод без праці, вже від довшого часу є предметом бурхливих дискусій на ріжних зібраннях та в пресі.

Що важкий промисл на Шлеську мусить шукати виходу зі сучасних трудноощів — це розуміє теж і робітництво. Але воно стратило довіря до своїх зверхників, які дбають не так за оздоровлення цієї найважнішої галузі польського промислу, як за виключну оборону інтересів заанґажованого в ній капіталу. Що так воно є — на це вказує зручна селекція дефіцитових хвилево підприємств від прибуткових із тим, аби звужувати варстати праці через ліквідацію перших, — засовування ситуації обох промислів

вугляного і гутного, катастрофальною, *хоч вугляний промисл далеко ще не дійшов до вершка кризи так, як гутництво* (праця по 2—3 дні в тиждень, унерухомлення деяких гут, судовий надзір над гутами „Покуй“ і „Бейльдон“, брак замовлень після нещасливих радянських трансакцій і цілковитий недостаток плинної готівки).

Правда — теж консумція вугілля значно скорчилась як на внутрішньому так і на зовнішньому ринку.

Ось у грудні м. р., мимо іствуючих заграничних контрактів із часів коньюнктури, вивіз вугілля зменшився на 232 тис. тон і значно зросли запаси на копальняних галдах. Але ця ситуація все ще краща ніж у гутництві. Вугіляний промисл, як підставовий для експорту, користується значною підтримкою уряду і коли треба буде, то ця поміч буде ще більша. Ним живе здебільша Ґдиня, ця гордість новітньої Польщі, для нього будується велика залізнича магістраля з Катовиць до берегів моря.

Безумовно — трудноші у збуті, які цей промисл має, а ще більше матиме, вимагають випрацьовання нової програми та вокрема великих ощадностей. Але ці ощадности ледви чи можна буде стягнути через скорочування і так уже невеличких заробітків армії вуглекопів або через збільшування безробіття. Бо де, як де, але *власне на Шлеську найбільше ґрізні є соціяльні рухи.*

Шлеськ — це муравлище робітництва. До недавна ще тамошне робітництво, яке є в масі глибоко релігійне, фанатично католицьке, не піддавалось комуністичній аґітації, ба навіть осторонь стояло від соціялізму з під прапору II. Інтернаціоналу.

Сьогодні вже є гірше. Комунізм, який у сусідньому домбровському районі має поважну операційну базу, щораз то сміливіше просочує апідтам на Шлеськ і не рідко доводиться тепер здіймати з високого димаря червоний стяг чи тайком десь завішений транспарент або здирати наліплені прокламації. Психіка робітництва щораз більше стає податливою для прищіплювання ідей комунізму. І якщо маси хитаються ще поміж випливаючою з релігії любовю ближнього і ненавистю до зайшлих чужоземців (т. зв. „галіцюшів“ та варшавяків) та директорів підприємств, як репрезентантів капіталу, то під впливом щораз гірших умовин прожитку релігійний фанатизм може розтаяти остаточно, а тоді залишиться тільки ненависть. В якому напрямі виллється вона — нічого згадувати. Там народ завзятий і ґумові палки поліцаїв, які в останніх днях все більше активні, можуть тільки змінцити те завзяття.

Робітництво надіється ще на уряд і жде рішучої інтервенції. Завдання уряду нелегке, бо доводиться йому рахуватись не тільки з інтересами робітництва та своєрідними обставинами на Шлеську, загроженому ще теж і національно, але теж і з річевими арґументами промисловців та господарськими необхідностями до торговельного білянсу включно, що знов маси менше цікавить.

Згідно з останніми вістями, демобілізаційний комісар звернувся до промисловців із письмом, у якому зазначив, що спір вирішить арбітражова комісія на засіданні 25. ц. м. До Катовиць приїхав теж гол. інспектор праці Кльоц. Одначе ситуація тим не поліпшилась. Черговий конґрес залогових рад, який відбувся передучора спротивився рішучо арбітражові, домагаючись перш усього негайного усунення оповіщень про льокавт усіх робітників.

Отся боротьба праці з капіталом на терені Шлеська відбігає своїм значінням далеко поза його границі. Це вже не льокальна подія і вислід цієї боротьби мусить чимало вплинути на стан польської економіки. Евентуальний ґенеральний страйк до решти розхитав би її й так уже сильно підважені фундаменти.

Тому господарські круги в усіх кінцях Польщі пильно слідкують за перипетіями цієї боротьби та не скривають тривожних думок про майбуття.

В. Н-вич.

На парляментарній арені.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ.

У часі теперішньої соймової сесії зголосили українські посли 1) інтерпеляцію до міністра справедливости в справі скреслення з листи судових знавців у стрийському окрузі всіх українців-знавців і 2) інтерпеляцію до голови Ради Міністрів у справі виконання закону з 6. травня 1924 р. (Ч. 49. Дн. Зак. Річипосп.) про допомогу на розбудову.

РЕЗОЛЮЦІЯ ПОСЛА ВЕЛИКАНОВИЧА В СПРАВІ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ.

З технічних причин не могли ми надрукувати своєчасно навіть у коротких витягах цінної промови посла Великановича, виголошеної в бюджетовій комісії сойму дня 13. січня 1932 в часі дискусії над інвалідськими рентами й емеритурами. Зате подали ми своєчасно коротесенький її зміст, у якому не навели тексту резолюції, запропонованої промовцем у справі заосмотрення українських інвалідів, бо її не мали під рукою. Не маючи змоги публікувати тепер промови позволимо собі познайомити наших читачів бодай з оригінальним текстом згаданої резолюції. Вона така:

„Сойм признає потребу заосмотрення з державного скарбу інвалідів Української Галицької Армії і взиває уряд, щоби якнайскоріще опрацював законопроект цього заосмотрення і предложив ще в часі цієї сесії до ухвалення соймові“.

Відгомін цієї резолюції на засіданні комісії нашим читачам уже відомий.

Серед „русских“.

Протиукраїнський випад варшавської „За Свободу“. — Інсинуації чорносотенного журналіста. — Потапаюче РНО і „перла в його короні“.

Варшавська російська ґазета „За Свободу“ до недавнього часу була майже одиноким виїмком серед сучасної російської преси своїм здебільша толерантним і пристойним відношенням до української справи. Зрештою, в цім не було нічого дивного, бо на чолі цієї ґазети стоїть визначний російський публіцист, колишній голова Петербурського Релігійно-Фільософічного Товариства Д. В. Філософов, один з провідників „російського політичного комітету“ у 1920—1922 рр. і признавав тоді **самостійність** У. Н. Р. Аж ось недавно, в ч. 11. з 15. ц. м. найшли ми у тій ґазеті україножерний лист бувш. співредактора „Русского Ґолосу“, пізніше редактора „Слова“ (чорносотенного орґану варшавської правосл. митрополії) Пантелеймона **Юрієва** (С. Витязевського), в котрім цей „молодчик“ з фурією накинувся на галицько-москвофільську „Русскую Селянскую Орґанізацію“ (Р. С. О.) та львівський москвофільський „Русскій Ґолос“ за те, що вони **занадто слабо ведуть боротьбу з українством**, і специяльно за те, що редакція „Русского Ґолосу“ нібито провадила переговори в справі якоїсь „російсько-української угоди“ з „лідером української католицької групи“ О. Н—м при участі „дуже близького до митрополита Шептицького“ „українського проф. В. З.“ і т. д. Очевидно, що за правдивість тієї інформації відповідають пп. д-р О. Н. і проф. В. З., але якось то дивно виглядає, який сенс було лідерам Р. С. О. „переговорювати“ одночасно з представниками двох груп, які взаїмно себе поборюють і яка це булаб з ними „угода“. Скептично поставитись до тих інформацій спонукує ще одна „ревеляція“ п. Витязевського. Отже він твердить, що на сторінках „Рус. Ґолосу“ „друковано статті 100-відсоткових українців, в цьому числі **співробітника „Діла“ п. К—ка. Траплялося навіть, що в „Русскім Ґолосі“ і „Ділі“ полемізував сам з собою той самий автор**“. „В той спосіб — додає автор — творилася угода українсько-російська, і то в хвилині, коли в програмі ґазети фіґурувала гостра боротьба з українством“.

Заявляємо, що вся ця „ревеляція“ про „співробітника Діла“ і т. д. є одною **сущою видум-**

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 24. СІЧНЯ 1932.

ЯРОСЛАВ ВРХЛІЦКІ

Святий вечір приятеля Онората.

Дивний святий вечір пережив я в Ліворно 187* року.

День був майже весняний, снігу ніде ні сліду, навіть вінок далеких гір був такий чистий і синій, як морське свічадо, що лисніло їм під ногами, а чорні хребти далеких острівців рисувалися фіялковими зарисами на золотому тлі північного неба, зовсім, як у теплі літні вечори, коли ціла низка екіпажів переїздила біля нашої гостинниці в Ордензі в напрямі міста.

Ця ріжниця тільки була в сценерії, що тепер береги були глухі, опустілі так, що хто не мусів, не виходив. Щойно під вечір покладалася легка імла над містом і завіяв вітер.

Також вечеря й усе, що звичайно сполучається з нею в святий вечір, не мала того особливого, святочного настрою, до якого звикли ми, люди півночі. Вечерю подали, як звичайно, по пятій годині; діти мали, правда, в бічній кімнаті прикрашену ялинку, але їхні буйні, свавільні хороводи не дуже захоплювали нас, дорослих. Після вечері сиділи ми самітно за десером, я й домашній священик, ерей Дон Паольо. Ґраф просидів увесь вечір біля своєї хворої жінки, відчитуючи їй (бо' зна, який раз) повість Монтепена, а ґувернантка, француженка, пішла за дітьми в бічну кімнату. Коли діти оглядали подарунки, сиділа вона в куті; я міг бачити крізь напів відчинені двері, як вона обтирала сльози з очей — згадувала мабуть свою далеку батьківщину. І Дон Паольо, завжди, бувало, незвичайно балакливий, був сьогодні немов би чимось пригноблений, якби йому щось долягало — курив папіроску за папіроскою й притупував нервово довгими ногами в чорних, тісно приставучих панчохах. Рясу держав на колінах і дивився понуро зпоза хмар диму, що окружали його.

Я не міг скрити своєї досади й нехіті через недостачу справдішнього різдвяного настрою та розважуючи при цьому горіхи, сказав видно щось такого, що Дон Паольо вразило в його національній гордости. Я говорив, що ми, люди півночі, поетичніші, що завзятіше й щиріше держимося традиційних звичаїв і обичаїв, що святий вечір без снігу й морозу не є справдішнім свят-вечором, бо недостає йому тоді всіх чарів, тієї обстанови, яка потрібна для відсвіження давніх вражінь молодости й вичарування справжнього різдвяного настрою.

— Судите на основі вражінь, які ви тепер тут приймаєте — відповів Дон Паольо з легкою іронією, вказуючи рукою довкола — але з цього не повинні ви робити висновку про весь нарід. Те, що ви тут бачите, це космополітичний свят-вечір — але я бажав би вам, щоби ви могли провести свят-вечір у мене, коли я ще був парохом у горах, так, як мій приятель Онорато, тоді ви певне казали би інакше.

— Онорато? — спитав я зацікавлений. — Онорато Фаве, з яким ми зустрічалися в Моденії?

— Еґеж, Онорато Фаве — адже я представив його вам.

— Демократичний посол?

— Так!

— Той із довгими, чорними вусами, грубим осмаленим від сонця обличчям та поведінкою і манерами битливого берсеркера-задираки?

— А душею дитини — доповнив Дон Паольо.

— Протикандидат нашого ґрафа?

— Еґеж та й переможець над ним при останніх виборах

— Той ґарібальдієць — це ваш приятель?

— Мій найдавніший приятель — відповів Дон Паольо. — І бачите, той демократичний посол, той задирака, той ґарібальдієць, як ви його добалося назвати його, мало не впав жертвою цієї різдвяної, свят-вечірньої поезії, якої брак закидали ви нам серед хвилини так гаряче і занадто похопно, а при тому не зовсім справедливо.

— Якже це? Оповідайте!

(Продовження буде).

кою, до тогож видумкою цілком нікчемного сорту. П. Витязевський видно мірить журналістичну етику й газетні звичаї власною міркою й особистим досвідом. Бо він умів одночасно співпрацювати в большовицькім часописі і в органі православної митрополії „Воскр. Чтеніе", а також писати одночасно релігійні статті й „соблазняючі" еротичні вірші. Але ця ріжнородність таланту й поглядів дуже, видно, надшарпала нерви, бо впродовж року пробував він кількакратно покінчити самогубством. Тільки бідоласі ні разу не вдалося...

Для нас цікаво, що саме „За Свободу" бе „Русскій Голос" за його... українофільство, якого — на жаль — не можуть добачити лише самі українці, які — навпаки — стверджують поворот „Русского Голосу" до найпоганіших метод протиукраїнської демагогії, цькування а то й провокацій. Цікаво теж, що „За Свободу" друкує такі погляди „русского деятеля", як той, що — мовляв — „РНО фактично перестало вже істнувати" і не врятує його навіть „перла в його короні—„Русска Селянска Організація" (РСО)..

Самі перли і перлини...

З українського життя за океаном.

Наради над українським святом у честь Вашингтона.

Ню-Йорк, 5-го січня 1932.

При співучасти дир. Олександра Кошиця як почесного гостя та інших видних українських одиниць з поля мистецтва, журналістики та громадянської організації, загалом в числі около 80 осіб, відбулися в неділю, 3. січня, в школі українського національного танку Василя Авраменка під ч. 35 Іст 2-га вул. в Ню-Йорку наради над поширенням і пропагандою українських культурних надбань. Наради були дуже оживлені і виказали глибоке зацікавлення представників громадських організацій справою, представленою балетмайстром Василем Авраменком.

У своїм одногодиннім рефераті представив він постепенний розвиток громадянського життя українців в Америці, який довів до того, що тепер уже лунає українське слово в першорядних святинях мистецтва в Америці. Віддавши належне признання п. Кошицеві з його Національним Хором за промощення дороги в тім напрямі, перейшов промовець способи, якими українське мистецтво можна поширити в недалекій будуччині в Америці. Таких способів подав Авраменко аж 15, а першим з них є влаштування разом з іншими приязними нам національними групами величавого свята з приводу 200-літних уродин Джорджа Вашингтона. У святі мали би взяти участь не лише визначні українські мистецькі сили, але також українська маса. В першу чергу треба створити ще раз Національний Хор під орудою незрівняного Олександра Кошиця, а впарі з тим поставити на найвищому щаблі український балет, получений з картинами визвольної боротьби Америки.

Після промови Авраменка забрав слово Олександер Кошиць, який зворушеним голосом привітав зібраних і подякував їм за те, що вони вливають в нього нову віру, що американська Україна ще щось зможе поставити. При тім заявив свою готовість послужити всіми своїми силами українському громадянству. Його сповідь, чому він покинув на кілька літ службу свому народові, зворушила слухачів до глибини. Прошаний оплесками і повстанням з місць, вийшов Кошиць з салі нарад, а делегати перевели дискусію над тим, як улаштувати свято в честь Вашингтона. Голос забирали: д-р С. Демидчук, проф. Роман Придаткевич, д-р Л. Мишуга, Мих. Гулька, балетмайстер Авременко, д-р А. Борак, Петро Сокальчук, гром. Микитин, Ілля Гузар та Евген Драгінда.

Після того на внесення В. Череватюка з Асторії принято резолюцію такого змісту, що присутні делегати, які представляють зорганізоване громадянство в Ню-Йорку і кільканацять сусідніх громад, рішають поручити школі національного танку в Ню-Йорку підготовити величаве українське свято в честь Джорджа Вашингтона і візвати ню-йорські українські товариства, зорганізовані в Центральний Комітет, та українські товариства і громади з цілої ню-йорської околиці дати всю можливу поміч у цій справі школі національного танку, коли вона звернеться до них з зазивом по допомогу.

Сойм для Закарпаття.

Границі між Словаччиною та Закарпаттям.

Братиславський (мадярський) часопис „А Регель" повідомляє, що міністерство внутрішніх справ викінчило проєкт закону, який установляє закарпаторусько-словацьку границю. Той закон буде частиною конституційного акту, бо територія республики творить цілість, якої границі можна управильнювати лише в рямцях конституційного акту. Тому, що буде йти про зміну конституції, треба буде до приняття того проєкту закону 3/5 більшости парляменту. Крім визначення словацько-закарпаторуської границі у проєкті закону буде і постанова, на основі якої зійдеться пізніше закарпатський сойм, бо згідно з конституційним актом приготовляють для Закарпатської Руси автономний сойм. Той закарпатський сойм матиме право рішати справи: народнього образування, мови й релігії та інші адміністраційні. Також матиме той сойм право рішати справи, що їх закони ЧСР передадуть його компетенції. Закони приняті закарпатським соймом буде затверджувати президент республики своїм підписом. Ті закони виходитимуть у власнім збірнику з підписом губернатора Закарпатської Руси. Згідно з приготовлюваним законом президент республики буде іменувати губернатора Закарпаття. Губернатор буде відповідальний перед закарпатським соймом. Той закон не буде торкатися дотеперішнього парляментарного представництва Закарпатської Руси.

——o——

З історії каси у Щирці.

До чого може довести демагогія у злуці з безконтрольною господаркою.

Від дні 25—27. ц. м. заповіджена в Щирці к. Львова в городському суді публична ліцитація 3 реальностей, що становлять власність конкурсової маси Т-ва „Каса Задаткова", до чого довела довголітня безконтрольна господарка директора тої каси, Володимира Могильницького. У звязку з цим містимо нижче дещо з історії тої каси — в науку й пересторогу всім нашим громадянам. Ред.

Історія щирецької каси настільки цікава, що якби її докладно описати, то люди читали би з таким зацікавленням, як читають про Риту Ґорґонову.

Щирецька каса — одна з найстарших в краю. До 1904 р. директор цеї каси Кирило Малицький, що був заразом учителем у Щирці, був одночасно також її бухгальтером. В 1904 р. приняв собі до помочи бухгальтера Володимира Могильницького, що передше був занятий в касі у Зборові. Всі радили йому не приймати Могильницького, бо ходили слухи, що він позичив собі зі зборівської каси щось 100 ринських і лишив бон. Та Могильницький, як пізніше показалося, демагоґ першої кляси, вмів так подискати собі Малицького, що той, не зважаючи на перестороги, приняв Могильницького і то собі на згубу.

Володимир Могильницький став дуже діяльним, заприязнився з людьми, а як прийшли загальні збори каси, викинув Малицького з каси і став на його місце директором.

Вже перед зборами видав картки, на яких було намальовано, як баби несуть Малицькому кури, гуси і масло, щоби дістати позичку — і написано: „Вже досить найвся Малицький ваших курок і масла, виберіть чоловіка, який буде давати позички без жадних дарунків!" Для правди треба згадати, що ті закиди були цілком неправдиві. Але Могильницький свого діпнув; збори вибрали його директором. Дальших директорів дібрав собі самих селян. Говорив так: Чи хлоп не потрафить таксамо кермувати касою, як священик або інший інтеліґент? На загальних зборах 1904 року робив він Малицькому закид, що каси ще не переписав з Польського Ревізийного Союзу до Українського, а коли сам став директором, то залишив дальше касу в польському союзі.

Після війни жиди звернули увагу, що Могильницький, який мав платні 250 золотих в місяць, видає щонайменше чотири рази стільки. Та щойно 1926 року Могильницькому поховзнулася трошки нога, а сталося це так: прийшов до Союзу Кооператив у Щирці та каже таке: До вас прийшов ваґон соли і є на стації, позичте мені цей ваґон на кілька днів, бо я також замовив ваґон соли, який прийде мені за кілька днів; тоді собі відберете. І при тих словах показав дуплікат фрахту із салін. Дирекція Союзу позичили йому свій ваґон соли, а сіль до Могильницького якось не надходила. Знетерпеливлені директори Союзу звернулися телефонічно до салін із запитом, коли прийде сіль для Могильницького, а там відповіли, що Могильницький того року не замовляв соли, а замовляв її ще перед двома роками і не вивязався як слід із своїх зобовязань — і що вони Могильницькому навіть не дали би тепер ваґону соли. Тепер стало директорам Союзу ясно що Могильницький обдурив їх і показав їм старий дуплікат фрахту зперед двох літ. Коли справа зі солею стала в Щирці голосна, хтось доніс про це до польського Ревізійного Союзу, зїхала комісія і знайшла брак щось 26 тисяч золотих.

Та Могильницький сховав звідомлення ревізорів, підробив сам нове звідомлення, в якім було написано, що в касі все в порядку — і таке підроблене звідомлення показав селянам з надзірної ради. Щойно 1931 р. зїхала вдруге ревізійна комісія і ствердила, що в касі бракує понад 200.000 золотих. Могильницького арештували і засудили ледви на 8 місяців арешту. Ліквідатором щирецької каси став адвокат д-р Гермелін і визначив собі 700 зол. платні на місяць.

Щирецька каса є власницею трьох домів вартости 100.000 зол., а що бракує 200.000, то других 100.000 мусять покрити члени. Ліквідатор д-р Гермелін визначив, що кожний член має покищо зложити від уділу по 100 зол. на покриття страт. Тепер селяни в Щирецчині продають корови, щоби покрити страту каси і зарікаються раз на все позичати гроші в касі. Оповідають таке: священик Стрільбицький зі Сорік мав уділ, який звальоризували йому на 2 сотики і через ті 2 сотики має платити 100 золотих на страту каси.

УКРАЇНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО порішило на сходинах візвати своїх членів, з огляду на важкі економічні відносини, складати замість датків на влаштування балів і вечерниць відповідні суми на громадянські цілі.

Д-р О. Подолинський, голова.
Д-р Ю. Кордюк, секретар.

Дальший відплив золота з Америки.

Фінансова війна між Францією і Зединеними Державами.

ПАРИЖ, 22. I. ПАТ. Із фінансових кол повідомляють, що відплив золота з Америки до Европи розпочався 20. січня ц. р. Того дня відплило 20 міліонів долярів до французьких, англійських і бельгійських банків. Для Французького Банку вислано 10 посилок золота вартости 320 міліонів кожна. Зачувати, що поза стягненням із Зединених Держав 3 міліярдів франків французький емісійний банк задумує теж зреалізувати американські акцепти. У відповідь на ці поголоски сенатор Ред заявив, що як Франція перестане сплачувати Америці довги, уряд Зединених Держав наложить секвестр на французькі депозити в Зединених Державах.

——o——

Українське студентство в Румунії в обороні українського шкільництва.

Союз українських студентських організацій в Румунії (СУСОР) вислав міністрові для меншинних справ, д-рові Брандшові, з приводу його поїздки до Буковини, меморіял, в якому висловив свої домагання в ділянці шкільництва. В меморіялі сказано:

Домагаємося негайного приверненя навчання по народніх українських школах в українській мові.

Для цього треба і українського учительства, а що наше учительство, що підчас Австрії покінчило середні школи з викладовою українською мовою, розсіяне тепер по цілій Румунії, домагаємось *перенесення всіх учителів українців на українські села.*

Для витворення нових кадрів українських учителів домагаємося *заведення учительських семинарій з українською мовою* на заселених українцями землях під Румунією.

Домагаємося привернення українських гімназій, що їх розвязано чи то зденаціоналізовано, *у Чернівцях, Кіцмані, Вижниці, Вашківцях.*

Для виховання середньо-шкільних професорів треба і навчання на високих школах, тому домагаємось *назад привернути нам катедри української мови і літератури та історії українського народу на фільософічнім факультеті університету в Чернівцях!*

А що стоїть найбільше на перепоні культурному розвиткові, це недопущення українського друкованого слова із заграниці. Тому домагаємось *вільного ввозу преси і літератури та наукових книжок в українській мові із заграниці.*

Переслідування українських студентів у високих школах, а головно в черновецькому університеті, заборона говорити у його приватній бесіді рідною мовою, заразом нехтування його права у студентських домівках, при уділюванні стипендій, як також недопущення українських студентів до офіцерських шкіл, являється рівнож анормальним явищем, ворожим укр. студентству. Тому домагаємось *респектування всіх належних прав українського студентства там, де йому належиться.*

З Українського Академічного Комітету

У ПРАЗІ.

Вибір нової Управи. — Склад Комітету.

На річних Загальних Зборах Українського Академічного Комітету, які відбулися в Празі дня 23. листопада 1931 р., обрано нову Управу і Ревізійну Комісію. До Управи увійшли: голова — ректор Українського Університету, академик проф. д-р І. Горбачевський, заступники голови — академик проф. д-р С. Смаль-Стоцький та проф. А. Яковлів, генеральний секретар — проф. Б. Матюшенко, члени: ректор Української Господарської Академії проф. Б. Іваницький, ректор Українського Педагогічного Інституту проф. д-р В. Гармашів, проф. С. Сірополко, доц. інж. В. Іванис та доц. В. Садовський. До Ревізійної Комісії увійшли: проф. М. Славінський, доц. Ф. Слюсаренко та доц. Дяконенко.

Крім того на цих Зборах у склад Комітету принято: Спілку українських техніків сільського господарства в ЧСР, Союз організацій українських інжинірів на еміграції і персонально академика проф. д-ра С. Дністрянського Таким чином тепер в Українському Академічному Комітеті обєднані, крім згаданих організацій, такі установи: Український Університет у Празі, Українська Господарська Академія в ЧСР, Український Високий Педагогічний Інститут ім. М. Драгоманова у Празі, Українська Академія Плястичного Мистецтва в Празі, Український Науковий Інститут в Берліні, Історично-фільольогічне Т-во у Празі, Українське Правниче Т-во в ЧСР, Українське Університетське Угрупування для Ліги Націй, Українське Матиматично-Природниче Т-во, Спілка Українських Лікарів у ЧСР, Українське Т-во Прихильників Книги „Книголюб“, Українське Педагогічне Т-во та Т-во Українських Економістів у ЧСР.

—o—

Японія не має анексійних амбіцій.

Так сказав міністр Йошізава.

ТОКІО. 21. І. ПАТ. На вчорашньому засіданні палати послів новоіменований міністр закордонних справ Йошізава зазначив у своїй промові, що Японія не має ніяких анексійних амбіцій супроти Манджурії та задумує вести дальше політику відкритих дверей. Міністр вказав на зріст протияпонського руху в Китаю й з вдоволенням підкреслив зовсім поправне становище радянського уряду. Окремий уступ своєї промови присвятив міністр Йошізава розброєвій конференції, від якої надіється гарних успіхів.

—o—

Бояться Німеччини й Італії.

Французькі інформації про німецькі та італійські зброєння.

ПАРИЖ. 21. І. ПАТ. На засіданні комісії заграничних справ у французькому парляменті ген. Бурже дав виясненя в справі німецьких тайних зброєнь і збройного стану Італії. Вияснення торкались головно маскованих позицій в німецькому бюджеті, організованого на великі розміри військового вишколу й фабрикації зброї та муніції в Німеччині й сусідніх державах. Обговорюючи військові сили Італії, ґен. Бурже підкреслив, що італійська армія начисляє 1 100.000 людей разом з міліцією. Крім того має добре зорганізоване летунство, сухопутне й морське.

Підуть до Льозанни чи ні?

Розбіжні думки в Берліні та Льондоні.

БЕРЛІН. 21. І. ПАТ. Англійський амбасадор у Берліні звернувся до Брінінґа зі запитом, чи німецький уряд зголився би на продовження мораторії до 30. вересня ц. р. Канцлер відповів відмовно. Преса вважає певним, що льозанська конференція буде відкликана, бо Франція рішилася „не піти до Льозанни“. На всякий випадок політичні кола не надіються, щоби конференція мала розпочатися 25. ц. м., дожидаючи відкликання запросин на наради англійським урядом.

ЛЬОНДОН. 21. І. ПАТ. Уряд закордонних справ зазначує у виданому комунікаті, що наради між інтересованими урядами в справі льозанської конференції ще не скінчені. Однак є надія, що конференція в Льозанні відбудеться в означеному речинці, то є 25. ц. м.

З бюджетової комісії.

Промова пос. Великановича.

На засіданні соймової бюджетової комісії у Варшаві 21. ц. м. була дискусія над бюджетом міністерства освіти. Пос. Поликевич (ББ) виступив проти безплатности науки в середніх школах, заявляючи, що тільки в народніх школах наука повинна бути безплатна. *Пос. Великанович* (Укр. Клюб) стверджує, що укр. домагання не найшли відгомону в промові міністра освіти, а крім того заповідав міністр петрифікацію нинішнього стану. Мін.Перацький сказав, що в Сх. Галичині було в 1930 р. 4.621 шкіл, а перед війною 4.100, що уряд респектував культ. аспірації місц. населення. Одначе міністр промовчує, яка мова була в тих школах перед війною та що признавали лише культ. потреби поляків. Відповідно до скількости українського населення воно повинно би дістати 5 міл. зол. на свої середні школи, замість дотеперішніх 600 тис. Тимчасом на близько 70 прц. укр. населення у Сх. Галичині має воно ледви 5 гімназій замість 28 і ніодної державної фахової школи.

Бесідник пригадує боротьбу за український університет у Львові. Умовини основання того університету такі: відповідна скількість професорів і студентів. У самій Польщі в вищих школах учиться понад 3.000 українських студентів. На медицину, ветеринарію, техніку приймають дуже мало української молоді. У Львові м. р. на медицину приняли 18 українців, ц. р. лише 2. Не маємо українського куратора ні інспектора. Українських учителів переносять безправно в інші околиці держави. Історія в Гебертовім підручнику фальшує факти та має звороти, які обиджують нац. честь українців. У мішаних воєвідствах не ялося уладжувати свят, які обиджують взаїмні нац. почування. До бібліотек забороняють вводити укр. літературу. Бесідник ставить такі домагання: **1) утраквізм треба скасувати, 2) українським дітям дати вчителя українця. Перенесеним на Захід укр. учителям позволити вернутися в рідні сторони, 3) оснувати ще ц. р. відповідну скількість фахових шкіл для укр. молоді з укр. викладовою мовою, 4) оснувати якнайскорше український університет у Львові, 5) реактивувати ще ц. р. зачинену укр. ґімназію в Тернополі, 6) Народній Дім і Ставропігію віддати українській суспільности за посередництвом українських культурних і освітніх інституцій. Вони створять кураторію та опрацюють фондаційний акт. Комісарське правління в Нар. Домі доводить до фінансових надужить і руйнує зем. майно а не віддає на ціли тієї установи, 7) позволити нашому вчительству й осв. товариствам, щоби позашкільна освіта розвивалася без перешкод. При 3. читанні зголосимо відповідні резолюції та поправки фін. натури.**

Пос. **Чапінський (ППС)** прилучується до протесту пос. Великановича, до домагань у справі укр. шкільництва та створення українського університету. Український нарід має право плекати власну культуру і науку.

Пос. **Яворська** (ББ) і **Полякевич** (ББ) полемізували з промовами опоз. бесідників.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ЯК ВИГЛЯДАТИМЕ НОВИЙ СОЙМ?

У конституційній комісії пос. Подоський (ББ) виголосив реферат про новий сойм. Сойм складатиметься з послів вибраних у заг. і тайному голосуванні, з поминенням дальших прикметників. Скількість послів зменшать, одначе не нижче 360. Право вибору має кожен горожанин без ріжниці полу, який скінчив 24 р., має повні гор. права та живе в виб. окрузі бодай день перед днем, у якім оголосили вибори. Голосування тайне. Право бути вибраним має кожен горожанин, що скінчив 30 л. Незапротестовані вибори є важні, про них рішає Н. Суд.

—o—

ЛЬОЗАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ВІДЛОЖЕНА.

ПАРИЖ. 21. І. ПАТ. Аг. Аваса: Англійський уряд повідомив, що льозанську конференцію відложать. Рішення це запало в порозумінні з фр. урядом тому, що вступні переговори між державами-вірителями та Німеччиною годі було покінчити до того речинця.

—o—

„УЛЕКШЕННЯ“ ПРИ ОСНУВАННІ ПРИВ. ШКІЛ

Проект закону про недержавні школи, научні та виховні заведення передбачує, що кожен польський горожанин може основувати школу, коли відповідна держ. влада ствердить, що петент поводився морально й бездоганно у відношенні до держави. Школу можуть зачинити, коли навчання або виховання молоді відбувається в дусі нельояльнім для держави або, коли школа не протиділає успішно шкідливим впливам на молодь. Шк. влада може зажадати від основника, щоби усунув директора або вчителя, коли цей впливає шкідливо під педагогічним оглядом.

МЕКДОНАЛЬД НЕ ПРИНЯВ ЗАПРОШЕННЯ ЛЯВАЛЯ.

ЛЬОНДОН. 21. І. ПАТ. У міродатніх колах кажуть, що Мекдональд із жалем відмовився приняти запрошення Лявапя поїхати до Парижа.

Біржа.

Збіжа.

Пшениця двірська 24·25—24·75, пшениця селянська 22·00—22·50, жито галицьке 25·25—25·50, ячмінь галицький броварняний 19·00—21·00, ячмінь на мливо 15·50—16·00, ячмінь пастівний 00·00—00·00, овес галицький 20·00—20·50, кукурудза румунська 16·00—16·50, бараболя промислова 2·80—3·00, фасоля біла 18·50—20·50, фасоля кольорова 00·00—00·00, фасоля краса 27·00—28·00, горох пів-Вікторія 26·00—27·00, горох пільний 22·00—23·00, бобик 18·00—19·00, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 22·00—22·50, сіно солодке кравне прасоване 9·00—10·00, солома прасована 4·50—5·00, гречка 19·00—19·50, льон 36·00—38·00, дубіль синій 15·00—16·00, ріпак 18·00—30·00, грисік кукурудзяний 00·00—00·00, мука кукурудзяна 00·00—00·00, отруби житні 13·50—13·75, отруби пшеничні 11·75—12·00, крупи гречані 33·00—35·00, пшоно 00·00—00·00, крупи ячмінні 00·00—00·00, пенцак 00·00—00·00, просо кравне 18·50—19·00, макухи льняні 05·00—26·00, мак синій 80·00—90·00, мак сивий 000·00—120·00, конюшина червона 205·00—225·00.

— **Чергова конфіската „Діла".** Попереднє (15) число „Діла" сконфіскувала львівська цензура за півчверта рядка з передовиці п. н. „Відповідь Української Парляментарної Репрезентації міністрові Пєрацькому". Це друга з черги конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Українські посли в Женеві.** На днях виїхали до Женеви у звязку з теперішньою сесією Ради Ліґи Націй від Української Парляментарної Репрезентації посолка Мілена Рудницька і пос. Зеновій Пеленський. На цій сесії будуть, як відомо, розглядати українські скарги в справі т. зв. „пацифікації".

— **Просвітянський хор у Преображенській церкві.** В неділю, 24. січня 1932 р. у Преображенській церкві просвітянський хор співатиме в 12. год. полудня колядки. Хором керуватиме В. Осташевський.

— **Чи Ви, як батько,** призадумалися над тим, як виглядатиме життя Ваших найближчих на випадок Вашої ненадійної смерти? Зробіть це негайно, а тоді певно забезпечите своє життя в Товаристві **„Карпатія"**, Львів, Руська 18/I.

— **Клюб Маслосоюзників** при вул. Косцюшка ч. 5. влаштовує кожної суботи, почавши від 23. I. ц. р., дансінґи. Приходить туди цілий український Львів, бо там весело і безжурно.

— **Трагічна смерть молодої лікарки.** Ще у грудні минулого року на клініці у Львові померла в часі операції при породі молода лікарка д-ра Домбчевська, донька пароха у Хлібичині біля Коломиї. Поховали її в родинному селі. Опісля о. Гавриш, пригадав собі подробиці операції доньки, яка вмерла в наркозі навіть не пробудившися. О. Гавриш за радою людей з с. Хлібичина казав розкопати могилу доньки та видобути труну. Через шибу у віку металевої труни зібрані на цвинтарі завважили, що мертва розкинула схрещені на грудях руки, а шиба була вкрита росою. Львівські лікарі, які спільними зусиллями ратували д-ру Домбчевську, висловлюються, що не може бути мови про те, щоби вона збудилася у труні, а її руки розкинулися підчас везення труни зі Львова в Коломийщину, а роса походить від ран.

— **Батько та син убивниками.** У Княжій Любичі, повіт Рава Руська, через нещасне кохання сталося нещастя. Донька селянина Івана Путка була судженою 22-літнього Івана Зубрицького, а опісля за радою батька зірвала з ним. Зубрицький прийшов із кількома парубками під хату Путка та напав на нього. З хати вибіг син Путка 18-літній Олекса і в обороні батька ударом сокири вбив Зубрицького. Обох Путків, батька та сина арештували й привезли до Львова.

— **Із краєвої хроніки.** У Черлянах, самбірського повіту, Іван Турецький поранив вистрілом із револьвера Рожу Осиповичівну та сам застрілився; причина — нещасне кохання. — У Липівці, дрогобицького повіту, у сварці за землю Микола Возняк застрілив В. Якубова. — На шляху Коропуж—Рудки згинув від удару головою до моста невідомий з прізвища — подорожний зайцем, який їхав на кріслі вагону. — У Зубрі-Лісничівці біля Львова пожежа знищила клуню варт. 6.000 зол. Поліція веде слідство. — 30 осіб арештувала поліція в Перемишлі підчас комуністичних зборів.

— **Радянські шпигуни в Румунії.** Міністерство внутрішніх справ Румунії потвердило подробиці більшовицького договору в Констанції. Більшовицькі агенти уплянували викрадення Азутонова, відомого під літературним псевдонімом Агабекова. Про нього знають, як про автора книги „Чека при праці". Колись організував він ДПУ. в Персії, Афганістані та Індіях, опісля замешкав у Константинополі. Тому, що він удержував звязки з Троцьким, — радянська влада відкликала його. Він відмовився від повороту на Радянщину, виїхав до Парижа та Брюселі й там видав свої книги. Службовики ДПУ. намагалися стягнути його до Константинополя, а звідтам вивезти його силою до СРСР. Румунська поліція перешкодила чекістам виконати приказ червоних володарів.

— **На що йдуть гроші в СРСР.** Ленінградська „Правда" повідомляє, що державне видавництво видає твори Маркса та Енгельса німецькою, французькою, англійською, шведською та норвеською мовою. Для видрукування цих книжок приїхало до Ленінграду 13 німецьких друкарів „спеців".

— **Як читають у Празі.** Прага, як інші великі европейські міста, має прилюдні міські випозичальні книжок. У минулому році в цих читальнях 942.903 читачів позичило 2,409.322 книжок. За рік число прочитаних книжок зросло на 304.387 томів. На кожного мешканця Праги припадає приблизно три книжки річно.

— **Інжинірі куховарства.** Англійське міністерство праці рішило завести у вищих школах і деяких професійних окремі катедри куховарства. Жінки, що здадуть іспити із цього предмету матимуть титул „інжинірів домашнього господарства" і зможуть управляти ріжними господарськими підприємствами та шпиталями.

— **Апарат проти хропіння** винайшов один льондонський інжинір. Цей винахід має в собі мікрофон, що вводить у рух складний механізм. Коли особа в сні починає хропіти, апарат висуває голку, яка коле її так, що вона мусить прокинутися. Винахідник вірить, що цей апарат матиме успіх у численних подружах, які часто сваряться тому, що „друга половина" хропе і не дає першій спати. Апарат повинен би мати ще таку другу чародійну голку, від якої особа після прокиду мала би негайно знову заснути.

— **Ограбили чоловіка Кляри Бов.** У Ляс Беґас у стейті Невада перебувала відома фільмова зірка Кляра Бов із своїм чоловіком Рексом Белем. Обоє вони грали в більярд у більярдовій салі одної гостинниці. Кляра Бов пригадала собі, що має при собі 800 долярів; дала їх чоловікові, щоби заніс до її кімнати. На сходах перестріли його два грабіжники, забрали від нього гроші та зникли без сліду.

— **Штучний шовк побиває полотно.** Штучний шовк підорвав полотно на купецькім світовім ринку. Перед війною продавали полотно річно в Европі 425.000 тон, а тепер тільки 1900. Найбільше полотна іде ще досі на хустинки до носа і як догадуються буде це тривати так довго, як довго медицина не найде ліку на катар.

— **У кількох словах.** В 1931 р. відвідало Берлін 208.786 чужинців, себто на 50.000 менше, як у 1930 р. — Румунський уряд замовив у Франції та Англії срібні монети з портретом короля Карла на 1800 міліонів лей. — Японський виві́з зменшився за рік на 21 проц. — Бувш. франц. міністер освіти Ерріо мав у Брюселі відчит про Бетовена при повній салі; були присутні всі міністри та члени диплом. корпусу. — У Берліні підчас боксерських змагань боксер Кель згинув на місці від удару боксера Рутковського. — В англійському Манчесрі вибухнув загальний страйк; страйкарі знищили засоби звязку. — 34.000 осіб згинуло в автових випадках у Злучених Державах у 1931 р.

—o—

З театру.

ВЕЛИКИЙ ТЕАТР: *„ЧОРНА ДАМА З СОНЕТІВ"* на 1 дію *В. Шова* і *„ВОВКИ В НОЧІ"*; комедія на 3 дії *Т. Рітнера.*

Головні герої одноактівки Шова — Шекспір і королева Єлисавета. В одній дії Шов дав могутні портрети, обмежившись до одного діяльогу. Сюжет цієї, так сказати, дрібнички — це здогадна Муза сонетів Шекспіра, яка була, здається, прибічною дамою королеви Єлисавети і звалася Мері Фіттон; уся біда в тому, що вона була не чорнявкою, як хотять сонети, а білявкою. Шов майстер використовує ріжні місця із пєс Шекспіра, у тексті своєї пєси.

Т. Рітнер, що писав пєси для віденського „Бурґтеатру" — зручний драматичний технік і вміє зацікавити глядача завязаним конфліктом „Вовки в ночі" мають навіть сензаційну експозицію на тлі таємного злочину. Одночасно є це сатира на моральну облуду та „конвенціональну брехню". Наскрізь трагічні ситуації переплітані короткими комічними сценами. Убивник Морвіл — постать, що відбирає цій, так званій, комедії всяку погоду і взагалі особа психологічно мало зрозуміла. *м. р.*

З судової салі.

ВІДГОМІН „ПАЦИФІКАЦІЇ".

Відома пацифікація в осени 1930 р. обняла між іншими і збаразький повіт, а в ньому велику і свідому українську громаду Скорики. Зазначуємо згори, що ніяких актів так званого саботажу у тій громаді не було. Пацифікацію переводив відділ державної поліції в силі близько сотні постерункових. На приказ старости Качковського (тепер мабуть у Бродах) тодішній комісар громади Францішек Посильножин розложив кошти удержання пацифікаційного відділу поліції на поодиноких громадян українців на осн. власного вибору, накладаючи рівночасно на них грошеву контрибуцію на повищу ціль в квоті 346 золотих, котру відповідно розложив сам на поодиноких українських громадян села. В часі пацифікації він сам стягав цю контрибуцію в асисті постерункових і кожний, на кого наложено грошеву контрибуцію, давав її „добровільно" зі страху перед відомими наслідками на випадок відмови.

Минула пацифікація, настали нормальніші часи і один з тих, що заплатили „добровільно" контрибуцію — Гриць Фабіян син Дмитра зі Скорик, вніс до городського суду в Новім Селі позов проти громади Скорики і Пилипа Довгого, що стягнув від нього контрибуцію в квоті 10 золотих на приказ громадського комісаря, за заплату квоти 10 зол. до ч. спр. Сб 384/31. У фактичному стані позву позовник покликався на те, що контрибуцію зложив не добровільно, але під примусом з обави перед прикрими для себе наслідками на випадок незаплати і щодо заплати контрибуції законно не був обовязаний.

По переведеній розправі суд видав слідуючий вирок:

Сb. 384/31

8 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Sąd Grodzki w Nowem Siole przez asesora St. Podlewskiego w sprawie Hrycia Fabjana

Куток мови.

„Час" ч. 15. „Політичне поперття" (поль.) зам. підтримка („поперти" по нашому значить „наступати", „бити", „потягти"); „положила кінець боротьбі" (поль.) зам. положила край; „на порядку дня було внесення опозиції на ухвалу недовіря урядові" (поль.) зам. на деннім порядку був внесок опозиції, щоби урядові висловити недовіря; „опозиція не може перепровадити (поль.) демонстрації" зам. перевести; „спекуляція була мильною" (поль.) зам. хибною, помилковою; „українську мову іґнорує" (поль.) зам. нехтує; „показала заледви (поль.) чотири" зам. ледви; „громада чується (поль.) вдоволена успіхом", зам. почуває себе.

—o—

s. Dmytra, rolnika w Skorykach, zastąpionego przez adwokata d-ra Senyka, powoda przeciw 1) Gminie Skoryki do rąk komisarza tejże gminy Franciszka Posylążnego i 2) Filipowi Dowhemu, rolnikowi w Skorykach, zastąpionym przez adwokata Morgensterna, pozwanym o zapłatę kwoty 10 zł. zpn. po przeprowadzeniu ustnej rozprawy z obiema stronami o r z e k ł:
I). Oddala się powoda z żądaniem skargi, aby orzec, że pozwani winni mu do dni 14 pod rygorem egzekucji zapłacić kwotę 10 zł. z 10% odsetkami od dnia skargi i kosztami sporu.
II). Powód winien do dni 14 pod rygorem egzekucji zapłacić pozwanym do niepodzielnej ręki koszty sporu w kwocie 20 zł.

U z a s a d n i e n i e rozstrzygnienia:

Niespornem jest między stronami, że powód wpłacił w październiku 1930 r. do kasy pozwanej gminy kwotę 10 zł. a to na koszta spowodowane utrzymaniem oddziałów P. P. w Skorykach podczas trwającej z końcem września 1930 r. pacyfikacji tejże gminy.

Na podstawie zeznań powoda w charakterze strony słuchanego ustalił Sąd, że powód kwotę 10 zł. na wiadomy sobie cel i dobrowolnie złożył, a jedynie dając tę kwotę powodował się pewną obawą, że pacyfikacja mogłaby się powtórzyć, gdyby kwoty na pokrycie kosztów tejże pacyfikacji nie zebrano.

Na podstawie zeznań Franciszka Posylążnego imieniem pierwpozwanej jako strona słuchanego, popartych częściowo zeznaniami wtórpozwanego, a również zeznaniami świadka Jana Kaczkowskiego, ówczesnego starosty w Zbarażu, ustalił Sąd, że Franciszek Posylążny jako komisarz pozwanej gminy otrzymał od ówczesnego starosty w Zbarażu Kaczkowskiego pouczenie, że koszty pacyfikacji należałoby ściągać od tych członków gminy, którzy tę pacyfikację zawinili.

Na tej podstawie Franciszek Posylążny wziąwszy na posterunku P. P. w Skorykach wykaz osób, którzy spowodowali karną ekspedycję, ułożył listę członków gminy, którzy mieli pokryć koszta pacyfikacji w kwocie 346 zł. i kwotę tę na poszczególnych członków rozdzielił. Na powoda przypadła do zapłaty kwota 10 zł.

Na podstawie kwitów i rachunków przez tegoż Franciszka Posylążnego Sądowi przedłożonych ustalił Sąd, że ściągnięta kwota 346 zł. została w całości zużyta na pokrycie wydatków z utrzymaniem oddziałów P. P. w Skorykach z końcem września 1930 połączonych, a zatem na wiadomy powodowi cel.

Z powodów zatem wyżej przytoczonych, gdy powód dał kwotę 10 zł. na wiadomy sobie cel i dobrowolnie, choćby może nawet i pod wpływem wewnętrznych motywów jakichś jak obawa i kwota została przez pozwanych zgodnie z celem, na który ją pobrano, zużyta, nie może przeto powód domagać się jej zwrotu.

Z wyżej przytoczonych powodów orzekł Sąd, jak w tenorze wyroku.

Orzeczenie o kosztach opiera się na przepisie §. 41 pc.

L. S.

Nowesiolo, dnia 10 lipca 1931 r.
Za należyte wygotowanie Kierownik Sekretarjatu

Цей вирок є остаточний, бо від вироків в багателярних справах нема апеляції. Щоби мати доступ до вищих інстанцій, інші пошкодовані цедували свої правіжі з титулу заплати контрибуції одному з громадян, а він маючи правіж на поверх сто золотих, внесе звичайний позов до суду і хоче ним спровокувати евентуально рішення вищих судових інстанцій.

Дописи.

СТАВЧАНИ, ПОВ. ГОРОДОК. **(Списовий комісар, чи хемік?)** У нас на присілку Янків був списовим комісарем учитель Антоні Кассік (поляк, хоч батько його чех, а мати українка). Цей то комісар не виповнював ніде рубрики „рідна мова", а на домагання людей говорив, що має приказ від надкомісаря Задорецького, учителя з села Оборошин, виповнювати ті рубрики дома. Та селянин Михайло Дацко, званий Бузьків, уперся і не хотів підписати аркуша, ну, і комісар мусів написати йому мова „українська"; одначе зараз в хаті залізничника Владислава Лепчака (поляка) вибавив цю рубрику хемічно за помічю т. зв. „плямозніка". Таких „поправок" було дуже багато. Це все може потвердити навіть присягою в суді громадянин Іван Дідух, званий Сенів, списовий муж довіря і громадський асесор у Ставчанах.

Ставчанець.

—o—

СПОРТ.

Львів-Краків і Львів-Шлеськ.

Репрезентація гаківкових дружин Львова розіграє в суботу (23) змагання в Катовицях проти Шлеська, а в неділю 24. ц. м. у Кракові проти репрезентації гаківкових дружин того міста. Тому, що гаківкова дружина Чорних виїхала на тов. змагання до Черновець, виїде до Кракова й Катовиць дружина Погоні, скріплена М. Трушом з України і Перчаком з Лехії.

Загальні збори С. Т. „Україна"

відбудуться в неділю 24. п. м. в салі „Української Бесіди". Початок: год. 11. перед пол.

—o—

На санування Т-ва „Просвіта".

XIII. виказ жертв підписаних позичок для санування Т-ва „Просвіта".

Чесанів: Бумбар Гринько з Жукова 5, Гриців Йосиф з Брусна Нового 10, Даниськo Степан з Брусна Старого 15, Карманський Юліян 10, Колодій Іван з Брусна Нового 10, Крупяк Степан з Хотилуб 5, Кузневич Микола з Хотилуб 5, Кузневич Микола з Брусна Старого 5, Лебіцький Андрій 2.50, Любинський Теодор з Брусна Старого 15, Мікула Володимир з Нового Села 5, Наконечний Ілько 15. **Сянік:** Бірецький К. Лобозів 50, д-р Блавацький Василь 100, Богаєць Теофіль 20, Венгльовський Петро 10, Микола Василь 20. **Тернопіль:** Чубатий Володимир 5, члени чит. „Просвіти" в Козлові 30. **Яворів:** Ан[illegible]тульський Юрій 5, Бутрин Степан 5, Вальчик Михайло 20, Годованець Кирило 30, Горницька Мирослава 5, Гр[illegible]цай Володимир 10, Кенцало Володимир 10, Кесла Андрій 5, о. Милик Косма з Мужилович 20, Кульчицький Денис 10, д-р Кушнір Степан 25, Левицький Еміліян 10, [illegible] Ломінський Володимир 20, Мончак Михайло 10. **Кам'янка Стр.:** д-р Банах Володимир 50, Бойцун Петро з Братковичі 15, Войтович Володимир 5, Герега Марія з Добротвора 25, о. Задворняк Петро з Деревлян 5, Коржак Роман [illegible], о. Курилас Василь 10, д-р Лемішка Іван зі Стрептова [illegible]. **Краковець:** Бачинський Андрій 25, Гридовий Василь 5, д-р Качмарський Михайло 50, Клочник Володимир 10, Коласа Степан з Млинів 5, о. Матковський Василь [illegible], Михалевич Володимир 100. **Лежайськ:** о. Булик Микола з Дубна 50, Гелецінський Бронислав 50, о. Дигдалович Михайло 50, Кишакевич Лев 20. **Городок Ягайл.:** Богон[illegible] Іван з Любіня Вел. 5, Міськів Михайло також 5. **Угнів:** Журавецький Алексій, Кайда Микола, Криса Дмитро, Кузьма Петро і Мельник Михайло з Піддубців по 1. **Рудки:** Зазуляк Олекса з Кліцка 50, д-р Климкович Волод. 500. **Бучач:** Волосянський Арсен, нотар зі Золотого Потока 50. **Ходорів:** Горинь Василь зі Стрілиськ Нових 5, Горинь Богдан з Дуліб 5, Вовк Іван з Дуліб [illegible], Вишиваний Ол. з Дуліб 10, Ґельнер Ст. зі Стрілиськ Нових 5, Гольнер Ол. і Михайло також по 5, Герич Ст. з Дуліб 15, Грех Данило зі Стрілиськ Нов. 5, о. Донарович Конст. з Боринич 50, Дякун Василь зі Стрілиськ Нових 5, Іванів Клим з Дуліб 10, Кебало Михайло зі Стрілиськ Нових 5, Кебало Олекса також 5, Кебало Іван також 10, Кен[illegible] Іван в Піддністрянах 25, Кіндзер Федь зі Стрілиськ Нових 5, о. Ковалів Степан також 25, Коровець Микола з Грусятич 10, Кручак Василь з Дуліб 10, Кузишин Степан також 15, Кузяк Василь також 10, Кузяків Гриць також 30, Лебедь Лука зі Стрілиськ Нових 5, Лютий Данило з Грусятич 10, Мартинів Степан зі Стрілиськ Нових 5, Мацьків Олекса також 10, Мелех Іван також [illegible], Сидорова Теодора з Лучан 5, Сковронський Йосиф з Городища Кор. 5, о. Курчаба Петро з Чорного Острова 10, Баковський Василь зі Стрілиськ Нових 5, Баковський Йосиф також 5, Бухтяк Іван з Піддністрян 5, Вишивана Анна з Дуліб 5, Вишиваний Петро зі Стрілиськ Нових 5, Вітошинський Осип також 20, Голак Григорій 5. **Добромиль:** Гоцький Бронислав з Передільниці [illegible]. **Заліщики:** Чайковський Михайло в Угриньківцях 5. **Белехів:** Чикалюк Кирило 5, Дригинич Степан 30. Разом **2182.50 зол.**, а разом з усіми попередніми **33.074.30 зол.**

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 22. I. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 3.00 зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 1.10 зол., кол[illegible]непь 5.00 зол.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.